

TEXTUL ROMÂNESC AL MEMORIULUI PREZENTAT DE DOMNUL IULIU MANIU FÜHRERULUI ADOLF HITLER, în limba germană, și DUCELUI B. MUSOLINI, în limba italiană.

Ianuarie 1941

EXCELENȚĂ,

Hotărârea arbitrală de la Viena

Hotărârea arbitrală dată de cei doi miniștri ai Axei, la 30 August, la Viena, a fost o lovitură catastrofală dată unității naționale a poporului românesc și unității geografice, politice și morale a Transilvaniei. Gravitatea ei nu a fost prevăzută de nimeni în România, tocmai pentru că nedreptatea ei părea de neconceput. Ea este în contradicție cu toate declarațiile anterioare, cari susțineau că se urmărește o soluție întemeiată pe dreptate și că ea va căuta să pună capăt, odată pentru totdeauna diferendului maghiaro-român, întemeind o pace durabilă și definitivă.

Aceste așteptări au fost grav dezamăgite.

Hotărârea arbitrală de la Viena constituie o flagrantă nedreptate și ea nu poate fi menținută pentru următoarele motive:

1/. Unitatea geografică a Transilvaniei. Mărginită de jurîmprejur de munți cu părțile ei anexe (Jud. Sălaj, Bihor, Satu-Mare, Maramureș), cu un sistem orografic* și hidrografic propriu, cu căi de comunicații unitare, Transilvania formează o unitate geografică aproape ideală. Efectele acestei unități geografice au creiat și partea ei istorică mereu unitară. Sub Daci sau Geți, ca și sub Romani în timpul invaziunilor străine, ca și a Voivodatelor sub Turci, sub Habsburgi, și însfârșit, făcând parte din România Mare țara aceasta a avut întotdeauna aceeași soartă pe care au împărtășit-o toți locuitorii ei. Niciodată în istoria ei, cunoscută de 2500 de ani, de la Agatârși și până la hotărârea dela 30 August 1940, dată la Viena, această țară nu a fost tăiată în două și împărțită nici o clipă. Acest fapt singur ajunge pentru a sublinia cât este de intenabilă hotărârea și pentru a demonstra că este imposibil ca poporul românesc să se resemneze la situațiunea creiată prin ea.

Imposibilitatea geografică și economică, în care a fost împinsă Transilvania, prin hotărârea de la Viena, o dovedește la evidentă, situația în care a ajuns Clujul și împrejurimile sale. Clujul s-a întemeiat încă în vremile preistorice, primind o organizare de oraș și cetate importantă sub Romani, cunoscută sub denumirea de Napoca. Întemeierea orașului Cluj a avut rațiunea sa economică precum au avut orașele importante, în împrejurarea că

*forme de relief-notă G.G.Copil

erau așezate pe noduri de comunicație și de atingere a celor două regiuni de producție deosebită, mijlocind schimbarea de mărfuri.

Astfel Clujul a fost așezat la punctul de atingere a regiunii muntoase a munților Apuseni, cu Câmpia Ardealului și Valea Someșului, având menirea de a face schimbul de mărfuri între regiunea munților și cea a câmpiei. Clujul nu poate fi lipsit de această misiune a sa, fără a fi nenorocit aceste două regiuni, cu care formează un corp inseparabil economic și geografic. Ori, aceste două regiuni sunt curat românești, deci Clujul nu poate aparține în mod logic și just decât României. Acest adevăr îl evidențiază în mod surprinzător, mizeria în care a ajuns, în timp atât de scurt orașul Cluj, de când a fost rupt din mediul său natural. Acelaș lucru s'a întâmplat cu Brașovul și cu regiunea secuiască, ce nu poate fi separată de cursul mijlociu al Oltului, al Târnavelor și Mureșului. Întreaga populație a secuimii e amenințată de mizerie, fiind lipsită de spațiile vitale, în care se înșiră chiar și vechiul regat, spre Capitala căruia au gravitat clasele producătoare ale populației secuiești. Poporul maghiar din Transilvania s'ar pronunța categoric împotriva verdictului de la Viena.

2/. Ruperea arterelor de comunicație și a legăturilor economice. Noua graniță taie linia ferată Brașov-Cluj, care este artera de comunicație principală a provinciei. Tot astfel râurile Oltul, Someșul și Mureșul sunt întretăiate de granițe turburătoare a circulației și a unei regiuni de ape raționale. În special Mureșul, râul central al Transilvaniei, isvorăște pe teritoriul maghiar, dar trece prin teritoriul românesc pe o lungime de cel puțin 3-400 km. Plutăritul devine astfel imposibil fiind nevoit să treacă de două ori granițe economice vamale.

3/. Nerespectarea principiului naționalităților. Hotărârea dela Viena a dat Ungariei o majoritate românească de 1.304.000 (50,2%) de suflete spre "a elibera" o minoritate ungurească de 968.000 (37,1%) de suflete. Dintre celelalte frânturi de popoare cari locuiesc pe acest teritoriu (germani, evrei și puțini ruteni), trebuie să se țină seama cel puțin de voința minorității germane. Membrii ei, în număr de aproximativ 72.000, au protestat hotrât contra deslipirii lor de România. Protestul sașilor din Bistrița a mers chiar până la scene violente, cu puținii unguri din acea regiune și la proteste exprimate la Berlin.

Cât pentru cei 45-50.000 de șvabi din ținutul Sătmarului, treziți abia de curând la conștiința națională, grație tratamentului de specială bunăvoință aplicat minorității germane, în România, ei sunt expuși să recadă în starea de letargie, care sub regimul maghiar începuse să se transforme în moarte națională prin adoptarea progresivă a limbii maghiare.

Hotărârea dată în arbitrajul de la Viena a lovit, în primul rând, principiul naționalităților. De oricare parte s'ar găsi un observator al evenimentelor, fie de partea Axei, fie în tabăra opusă ei, el va trebui să recunoască faptul obiectiv, imposibil de tăgăduit, că supunerea unei majorități naturale sub stăpânirea unei minorități atinge adânc principiul fundamental al constituirii statelor moderne, care este principiul național. Statul modern nu se poate întemeia pe altă bază, decât pe aceea a vieții organice și pe a unei personalități colective și unitare, care e naționalitatea. Orice încercare de a nesocoti sau de a violenta drepturile ei este nu numai o nedreptate făcută prin călcarea dreptului de autodeterminare, prin distrugerea libertății ei morale, dar este și o greșeală politică.

Ea stârnește, în mod fatal o reacțiune și duce la lupte, cari nu se pot sfârși, decât atunci când partea lezată este fie complet distrusă, fie din nou satisfăcută și eliberată.

Nu putem crede că Axa urmărește distrugerea completa și definitivă a românismului ca naționalitate și dispariția lui de pe harta Europei, încercare ce credem că ar fi nu numai monstruoasă, dar și imposibilă de realizat. Dacă puterile Axei ar fi avut acest gând, ele nu s'ar fi mulțumit cu hotărârea de al Viena, ci ar fi mers mai departe.

Cât timp, însă, existența unui stat românesc este principal admisă de puterile Axei, ca neformând o primejdie pentru ea, precum se pare că rezultă din hotărârea de la Viena, acest stat românesc, oricât de redus, și poporul românesc chiar lipsit de o viața de stat proprie, nu va putea să renunțe niciodată și cu nici un preț la aspirația de a trăi o viață națională unitară, împreună cu toți fiii săi, oriunde se găsec în majoritate și continuitate teritorială cu masa principală a românismului. Acest drept imprescriptibil și sfânt al poporului românesc nu va putea să se stingă decât odată cu el însuși.

Nimeni nu va putea convinge poporul acesta să renunțe definitiv la partea din Transilvania, cedată în virtutea arbitrajului de la Viena. Felul cum a fost tranșată noua graniță, departe de a liniști poporul românesc, a izbutit dimpotrivă să-l convingă cât de mare și de adânc intemeiată este dreptatea lui proprie. Deși s-a căutat să se înglobeze în Ungaria un minimum de populațiune maghairă, cuprinzând toate masele maghiare, cu importanta insulă etnică a secuilor, cu numeroase enclave mărunte și sate risipite din județul Someș, Cluj, Sălaj și Sătmar, împreună cu infiltrațiunile maghiare de lângă hotare, creindu-se o frontieră, intrând în forma artificială și absurdă a unui sac, totuși nu s-a putut evita ca pe acest teritoriu să nu se anexeze o majoritate românească. Faptul singur demonstrează, mai mult ca orice argumente, forța blocului românesc în Transilvania și caracterul ei majoritar indestructibil. Hotărârea de la Viena are meritul incontestabil de a veni în

sprijinul tezei românești și de a face dovada practică și ad oculus, că Transilvania este o țară în majoritate românească și că acest caracter al ei nu poate fi schimbat prin nici o silnicie și prin nici o artificialitate.

O greșeală politică: creierea unui nou iredentism revizionist și a unor complicații. Să ni se îngăduie să o spunem cu sinceritate și cu fanchete: credem că hotărârea de la Viena constituie o mare greșeală politică, săvârșită de Axă, direct interesată în menținerea liniștei din Europa răsăriteană. Ea a sdruncinat încrederea popoarelor în ordinea de dreptate pe care Axa a anunțat că vrea să o realizeze în această regiune.

România nu a luat niciodată atitudine dușmănoasă împotriva Germaniei și a Italiei. Românii din Transilvania și Banat păstrează în special poporului german recunoștință pentru progresele ce au realizat grație influenței culturii germane.

Tratatul economic încheiat în Martie 1939 cu Germania, este mărturia cea mai bună. În cursul războiului, România nu a schițat nici un gest împotriva puterilor Axei și nu merita să fie astfel tratată de către aceste puteri.

Credem că Axa are tot interesul să pună capăt litigiului româno-maghiar pe altă cale decât aceea a unei nedreptăți, care este rezultatul unei preferințe nejustificate pentru una din părțile în litigiu.

Hotărârea de arbitraj însă a adâncit și permanentizat conflictul dintre cele două națiuni vecine.

Pentru a satisface iredentismul maghiar absolut nejustificat, susținând cauza unei minorități contra majorității, s-a creat un iredentism românesc, de astă dată legitimat de dreptul veșnic și imprescriptibil al majorității naționale, care este așezată în continuitate geografică și etnică evidentă.

Conflictul dintre cele două națiuni va continua deci, și va putea să aducă tocmai în momente critice pentru Axă, surprize și complicații. Vandalismele și cruzimele, omorurile și distrugerile cauzate de maghiari după ocuparea părților adjudecate lor, dovedesc că prin acea hotărâre s'a făcut o greșeală în contra umanității.

Preluarea Transilvaniei de către Români, în 1918, s'a întâmplat fără nici o răsbunare din partea românilor, în mod uman și civilizat.

Transpunerea puterii, de astă dată, s'a petrecut în valurile de sânge și suferințe indescriptibile ale Românilor.

Pentru preîntâmpinarea lor este absolută nevoie de o revizuire imediată a verdictului de la Viena, revizuire care nu va coborî, ci va înălța prestigiul Axei.

Un verdict dat cu eroare de drept și eroare de fapt

Înainte de pronunțare arbitrii au cerut guvernului românesc să declare, dacă va recunoaște obligativitatea pentru el a sentinței ce urma a se da. În Consiliul de Coroană întrucât în noaptea de 29 spre 30 August, Guvernul, respectiv Regele Carol II, a comunicat celor prezenți, că România se află într-o situație de îndoită coercițiune, întrucât guvernele Axei i-au adresat o notă cu caracter ultimativ pentru recunoașterea hotărârii arbitrare de a doua zi și întrucât trupele rusești, masate în mare număr la granița României, neliniștesc hotarul țării, prin numeroase incidente grave de frontieră, și se pregătesc să treacă Prutul, în aceste împrejurări, Consiliul de Coroană, contra sentimentului unanim al țării, a luat cu majoritate, hotărârea de a se supune sentinței de arbitraj ce se pregătea la Viena. Atât puterile Axei cât și guvernul sovietic au desmințit, însă, aceste două afirmațiuni ale Guvernului Român. Nu a existat nici o notă cu caracter ultimativ a Axei Roma-Berlin și nici amenințarea cu războiul a guvernului din Moscova. Consiliul de Coroană a adus, deci, o hotărâre întemeiată pe o eroare de fapt evidentă. Acest Consiliu de Coroană nu avea, de altcund, nici un drept de a reduce* o hotărâre la chestiile teritoriale ale României, precum am expus în declarația mea făcută în Consiliul de Coroană din 31 August. Această declarație a mea nu a fost contrazisă nici de regele Carol, nici de alți membrii ai Consiliului de Coroană.

Astfel hotărârea dela Viena și acceptarea ei din partea României, fiind întemeiată pe o eroare de drept și pe o eroare de fapt, ea urmează să fie casată ca vicioasă.

Poporul românesc, din partea sa, înșelat și grav prejudiciat de guvernul și de Suveranul său, a aplicat, după scurt timp, singura sancțiune ce se putea da într'un asemenea caz, silind pe Regele Carol II să abdice la tron, și îndepărtând guvernul.

Prin înlăturarea regimului imoral și nepatriotic al regelui Carol II, poporul românesc a dobândit într'o măsură oarecare satisfacțiunea pentru această inducere în eroare.

* de a lua-notă G.G. Copil

(Continuare în nr. Viitor)